

UNIVERSITETET I OSLO

KANDIDAT

XXXXXX

PRØVE

JUS4213 1 Strafferett og straffeprosess

Emnekode	JUS4213
Vurderingsform	Individuell skriftlig prøve
Starttid	10.06.2026 07:00
Sluttid	10.06.2026 13:00
Sensurfrist	29.06.2026 21:59
PDF opprettet	03.08.2026 18:27

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
---------	--------	-------------

Seksjon 2

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
---------	--------	-------------

1	Din besvarelse	Langsvar
---	----------------	----------

Peder Ås jobbet som advokat i Storvik. En dag fikk han lunsjbesøk på kontoret av Lars Holm, som jobbet som advokatfullmektig for Marte Kirkerud på den andre siden av byen. Lars Holm og Peder Ås var samboere, og de planla bryllup om kort tid. Lars begrunnet besøket hos Peder med at de sammen måtte avklare noen spørsmål om musikalske innslag i bryllupsseremonien.

Lars Holm og Peder Ås hadde imidlertid også endt opp med juridisk arbeid på hver sin side av en større selskapstransaksjon. Peder Ås' klient, Sulten AS, ønsket å fusjonere med selskapet Småsulten AS, som var klient hos Marte Kirkerud, og de var nå inne i en prosess der de skulle bli enige om markedsverdien av selskapene før transaksjonen. Advokat Marte Kirkerud var kjent med at advokat Ås var samboer og forlovet med hennes fullmektig, og hun hadde gitt Lars Holm beskjed om å få rede på hva slags verdsettelsesdokumentasjon Peder Ås satt på – «koste hva det koste ville». Marte minnet Lars dessuten på at suksess i denne typen saker kunne spille inn når lønns- og arbeidsbetingelser skulle justeres senere på året.

Lars Holm håpet med sitt besøk hos Peder Ås således ikke bare å få planlagt den forestående bryllupsseremonien, men også å slå kloa i en del verdsettelsesdokumenter som han visste at Peder oppbevarte i en Louis Vuittonkoffert han hadde på kontoret.

Peder og Lars hadde tidligere den våren kjøpt identiske arbeidskofferter i Paris, og Lars regnet derfor med at Peder ikke ville merke at han tok «feil» koffert da han gikk. Mens Peder gikk for å hente lunsj, byttet Lars om koffertene, og etter et tilsynelatende romantisk måltid med bryllupsplanlegging forlot han raskt Peder med hans koffert i hånden.

Vel tilbake på sitt eget kontor åpnet Lars Peders koffert og gjennomgikk dokumentene. Han kopierte de fleste dokumentene som angikk transaksjonen. Et par av dokumentene inneholdt svært uheldig informasjon for Småsulten AS, og Lars sladdet da like gjerne deler av den uheldige informasjonen før han la dokumentene tilbake. Ettersom det dreide seg om originaldokumenter Peder antakelig ikke hadde lest, ville det trolig ikke være mulig å rekonstruere den sladdede informasjonen. Enkelte dokumenter med særdeles uheldig informasjon sendte Lars til destruksjon i makulatoren på kontoret.

I kofferten fant Lars dessuten et glass med 100 ritalinpiller, og det fremgikk av forpakningen at hver av disse inneholdt 60 mg. metylfenidat. Lars låste pilleglasset umiddelbart ned i skrivebordsskuffen. Han var kjent med at Peder hadde hatt narkotikaproblemer før de ble sammen, og han ønsket ikke at kjæresten skulle få tilbakefall nå som de skulle gifte seg. Lars syntes dessuten det var kjekt å ha noen oppkvikkende midler i bakhånd i tilfelle det skulle bli lange dager på kontoret og i retten.

Etter et par timer ombestemte han seg og la tablettene tilbake i kofferten. Han gikk deretter tilbake til Peder Ås for å bytte koffert, denne gang under påskudd av at de måtte bestemme menyen til bryllupsfesten.

Det viste seg at Peder allerede hadde oppdaget at kofferten var forbyttet og var rasende da Lars ankom. Peder hadde i opphisselsen dessuten drukket en halv flaske vodka for å roe nervene, og var svært ustø da Lars kom. Peder snøvlet og var høyrøstet, og han beskyldte Lars for å være «en falsk og feit liten satan med tannlegeskrekk og råtnetenner». Han sendte deretter en stor og seig spyttklyse som traff Lars i høyre øye. Lars følte seg ikke bare truffet av spyttklysen, men også av utsagnene om kroppsfasong og tannlegeskrekk, og det smertet ham å høre samboeren gjenta skjellsordene han hadde hørt så altfor mange ganger før i oppveksten. Han klappet da til Peder med flat hånd på kinnet. Peder klarte på grunn av kombinasjonen av slaget og beruselsen ikke å holde seg på beina, og falt bakover. Idet Peders hode traff flisene på gulvet, oppstod en hjerneblødning som gjorde ham permanent lam fra halsen og ned. Lars ble på sin side smittet av herpes i høyre øye som følge av spyttklysen han mottok fra Peder, med den følge at han ble helt blind på dette øyet.

Under den påfølgende etterforskningen la begge mennene alle kort på bordet.

Peder Ås ble tiltalt for:

1. Oppbevaring av narkotika, jf. straffeloven § 231.
2. Forsøk på bruk av narkotika, jf. legemiddeloven § 24 jf. straffeloven § 16 jf. § 1.
3. Grov kroppsskade, jf. straffeloven § 274 jf. § 273.

Lars Holm ble tiltalt for:

1. Underslag av koffert, jf. straffeloven § 324.
2. Underslag av dokumenter, jf. straffeloven § 324.
3. Underslag av narkotika, jf. straffeloven § 324.
4. Grov kroppsskade, jf. straffeloven § 274 jf. § 273.

Peder innrømmet at han oppbevarte ritalintabletter i kofferten, men han var uansett diagnostisert med ADHD, og mange mennesker med ADHD fikk nettopp forskrevet ritalin. Medisinglasset hadde han riktignok stjålet fra søsteren sin, men hun hadde fått det forskrevet av fastlegen sin fordi hun også hadde ADHD. Han hadde riktignok til hensikt å bruke pillene, men forsøk på bruk av narkotika var uansett ikke straffbart. Han kunne uansett ikke dømmes for både oppbevaring og forsøk på bruk av narkotika. Peder fremholdt videre at en spyttklyse verken kvalifiserte som kroppsskade eller kroppskrenkelse, og at han uansett ikke hadde hatt forsett om å smitte Lars med herpes i øyet slik at han ble blind. Han hadde riktignok herpes med aktivt munnsår, men tenkte ikke på dette da han spyttet. Lars hadde uansett gjengjeldt handlingen.

Lars på sin side benektet at han hadde underslått kofferten. Til det var den faktiske besittelsen for flyktig, og han hadde uansett ikke forsett om vinning. Når det gjaldt dokumentene, var disse riktignok kopiert, skadet og ødelagt, men ikke stjålet. Dokumentene tilhørte dessuten ikke Peder, men hans klient. Når det gjaldt nedlåsing av pilleglasset, kunne dette umulig representere underslag ettersom Peder ikke hadde lovlig adkomst til ritalintablettene, og følgelig heller ikke kunne eie dem. Lars hadde uansett forsøkt å levere kofferten tilbake, og det var etter tilbaketreddelsesbestemmelsen ikke noe i veien for å gjøre dette etter at man var blitt oppdaget. Han hadde heller ikke hatt forsett om å skade Peder, og slaget var uansett et rettmessig svar på Peders forutgående raseriutfall.

Under tingrettens behandling stilte tingrettsdommer Kari Li spørsmål ved hvilke straffebestemmelser som kom til anvendelse på Lars Holm sine handlinger. For tiltalepost 1 og 2 mot Lars mente hun at det ville være mer passende eventuelt å dømme Lars Holm for tyveri av koffert med dokumenter, jf. straffeloven § 321, og for tiltalepost 3 mente hun at det ville være mer passende å dømme Lars Holm for tyveri og oppbevaring av narkotika, jf. straffeloven §§ 321 og 231. Lars Holm motsatte seg dette.

Drøft og avgjør de spørsmål oppgaven reiser.

¹ Din besvarelse

Skriv svaret ditt her. Endringer blir lagret automatisk.

Innledning

Det foreligger i norsk strafferett fire straffbarhetsvilkår som alle må være oppfylt for at straff skal være aktuelt. Gjerningspersonen må ha begått en lovstridig handling, ha utvist tilstrekkelig subjektiv skyld, det må ikke foreligge noen straffrihetsgrunner og vedkommende må ha hatt skyldene på gjerningstidspunktet.

Peder Ås

Spørsmålet er om Peder kan straffes.

1. Oppbevaring av narkotika

1.1 Normovertredelse

Etter straffeloven § 231 straffes den som "ulovlig" "[...]oppbevarer" stoff som "etter hjemmel i legemiddeloven § 22, er å regne som narkotika".

Ordlyden "ulovlig" tilsier at det oppstilles unntak for de tilfeller hvor man med hjemmel i lov har adgang til oppbevaring. Det er ikke tvilsomt at Peder ikke har lovlig adgang til ritalinpillene.

Delspørsmålet er om Peder objektivt sett kan sies å ha "oppbevart" narkotika.

Ordlyden "oppbevaring" tilsier at den aktuelle oppbevaringne må være over en viss tid, og at gjerningspersonen må ha en viss rådighet over stoffet.

Av lovens forarbeider følger det at det må avgrenses mot besittelsesbegrepet i legemiddeloven. Besittelse er aktuelt der det er tale om mindre brukerdoser ment for egen bruk.

I rt. 2005 s. 1319 uttale Høyesterett at et kvantum på 13.14 gram hasj utgjorde et større antall brukerdoser, og at dette var mer enn det som kan regnes for å være til egen bruk på kort sikt. Tilfellet falt dermed klart under straffeloven § 162 (nå § 271) om oppbevaring. I vårt tilfelle er det til sammenligning også snakk et stort antall brukerdoser.

Det er videre ikke et krav at narkotikaen oppbevares på et sted der andre har eksklusiv rådighet, jf. rt. 2008 s. 1325.

I vårt tilfelle er det tale om 100 ritalinpilller som hver inneholder 60mg metylfendiat. Dette er klart mer enn det som regnes for egen bruk på kort sikt. Peders befatning med narkotika kan dermed ikke karakteriseres som en besittelse. Narkotikaen befinner seg i en koffert på kontoret hans, noe som medfører at han har en viss rådighet som må være tilstrekkelig til å stemples som oppbevaring. At narkotikaen oppbevares på kontoret til Peder, hvor andre også har tilgang, har ikke betydning.

Delkonklusjonen er at Peder objektivt sett har oppbevart narkotika.

1.2 Skyldkravet

Det kan ikke være tvilsomt at Peder har utvist tilstrekkelig skyld, jf. strl. § 22 bokstav a. Han har til hensikt at narkotikaen skal oppbevares.

Det er videre ikke holdepunkter for none straffrihetsgrunn, eller at Peder mangler skylddevne.

Konklusjonen er at Peder kan straffes for oppbevaring av narkotika, jf. strl. § 271.

2. Forsøk på bruk av narkotika.

Etter strl. § 16 straffes den som har "forsett om å fullbyrde" et lovbrudd som kan medføre fengsel i "1 år", og som "foretar seg noe som leder direkte mot utføringen. Det følger uttrykkelig av faktum at Peder hadde til hensikt om å bruke ritalinpillene. Det er heller ikke tvilsomt at han er over grensen for straffri forberedelse.

Av legemiddeloven § 31 følger det imidlertid at overtredelser straffes med bøter eller fengsel "inntil 3 måneder". Kriminalitetskravet er således ikke oppfylt, da strl. § 16 krever at overtredelsen kan medføre fengsel i minst 1 år.

Konklusjonen er at Peder ikke kan straffes for forsøk på bruk av narkotika.

3. Konkurrens

Drøftelsen er gjøres under forutsetning av at Peder kan straffes for forsøk på bruk av narkotika.

Det følger forutsetningsvis av strl. § 79 a at flere handlinger etter omstendighetene kan utgjøre ett lovbrudd. Spørsmålet er om forsøk på bruk av narkotika og oppbevaring av narkotika utgjør en fortsatt forbrytelse.

I rt. 2006 s. 964 avsnitt 15 uttales det at hvorvidt handlingene skal bedømmes som et sammenhengende forhold eller flere særskilte lovbrudd, "må bero på en skjønnsmessig helhetsvurdering, som i stor grad må avgjøres ut fra de konkrete forhold i den enkelte sak". Sentrale momenter vil være ulikhet med hensyn til handlingens art og avstand i tid og sted for handlingens utførelse. Dommen gjaldt i likhet med vår sak narkotikaforbrytelser. Dommen har imidlertid mest overføringsverdi for de tilfeller hvor det er snakk om oppbevaring og etterfølgende overdragelse.

Praksisen som Høyesterett ga uttrykk for, ser imidlertid ut til å være fraveket til en viss grad. I RA-2014-2 uttales det at politiet ikke skal "øke antallet siktelsespunkter eller tiltaleposter i slike saker for derigjennom å bedre distriktets resultater". Det uttales videre det det i utgangspunktet skal "opprettes en siktelsespost for befatningen med et narkotikaparti etter legemiddeloven § 31, jf. § 24 og straffeloven § 162 første ledd".

Praksis fra Høyesterett taler likevel for at det må foretas en konkret helhetsvurdering.

På den ene siden er det klart tale om to ulikartede lovbrudd, da det ikke er tale om eksempelvis oppbevaring over lengre tid. I seg selv taler dette for at de ikke bør bedømmes som et sammenhengende forhold. I det forestående tilfellet er begge handlingene forsøkt

foretatt eller blitt foretatt med en klar sammenheng. Bruk av narkotika av den mengden det er snakk om forutsetter til en viss grad at det også oppbevares et sted. Stedet for handlingens forbrytelse må også sies å være det samme, selv om Peder rent faktisk ikke har fått brukt narkotikaen enda. Samlet sett ser ikke behovet for en ekstra tiltalepost ut til å ville markere noen økt straffverdighet ved forholdet.

Under tvil er konklusjonen at bestemmelsene ikke kan anvendes i realkonkurrens.

4. Grov kroppsskade

4.1 Normovertredelse

Etter strl. § 273 straffes den som "skader en annens kropp eller helse[...]". Etter bestemmelsens ordlyd må det altså foreligge en "skade" for at den skal komme til anvendelse.

En naturlig språklig forståelse indikerer at bestemmelsen omfatter de fleste former for negativ fysisk innvirkning på fornærmedes kropp eller helse. Bestemmelsen er således et skadestraftebud, noe som stiller krav til en inntrådt følge på fornærmedes kropp eller helse. Dette skaden må videre stå i årsakssammenheng med gjerningspersonens forutgående handling.

Lars har som følge av spytingen mistet synet på øyet. Spytingen har dermed medført en "skade" på Lars sin "kropp eller helse".

4.2 Skyldkravet

Bestemmelsens skyldkrav er forsett, jf. strl. § 21. Det er ikke holdepunkter i faktum for at Peder hadde forsett om at det skulle inntre en skade på Lars sin kropp. Skyldkravet er således ikke oppfylt.

Konklusjonen er at Peder ikke kan straffes for grov kroppsskade.

5. Grov kroppskrenkelse.

5.1 Normovertredelse

Etter strl. § 271 straffes den som "øver vold" mot en annen person eller på "annen måte krenker han fysisk".

Ordlyden "vold" tilsier at det må foreligge en viss voldsomhet med gjerningspersonens handlinger. Det er ikke tvilsomt at spyting ikke kan klassifiseres som vold.

Ordlyden "annen måte krenker han fysisk" er vid og rammer krenkelser av den kroppslige integritet som ikke kan karakteriseres som vold. Etter bestemmelsens forarbeider er den ment å fange opp de "mer subtile formene for legemsfornærmelse", men at det beror på en konkret vurdering hva det vil si å fornærme noen på legeme jf. Ot.prp.nr. 22 (20008-2009) s. 173.

Spytting må anses som en meget krenkende måte å handle på. Det kan ikke være tvilsomt at Peder ved å spytte på Lars, dermed "krenker han fysisk".

For å kunne straffes for grov kroppskrenkelse, må handlingen i tillegg kunne subsumeres under strl. § 272. I vurderingen skal det særlig legges vekt på om kroppskrenkelsen har hatt til

følge sterk smerte, skade eller død, jf. første ledd. For øvrig skal det legges vekt på de momenter som listes opp i første ledd bokstav a-c.

Av lovens forarbeider følger det at det beror på en konkret vurdering om kroppskrenkelsen er grovt, og at de oppregnede momentene ikke er uttømmende.

Det er ikke tvilsomt at Lars sin kroppskrenkelse har "hatt til følge" skade. Skaden må også sies å være svært alvorlig, i og med at den er irreversibel og innebærer tap av sans. Isolert sett taler dette for at kroppskrenkelsen må regnes som grov. Samtidig er det få av momentene i bokstav a-c som gjør seg gjeldende i vår sak. Hendelsen oppstod som følge av et argument, som i tillegg oppstod som følge av at Lars tok seg til rette med Peders ting. Skadens følge er som tidligere nevnt svært alvorlig, og karakteriseres isolert sett til å regne som en betydelig skade. Jeg legger avgjørende vekt på at følgen av skaden er stor, og at overtredelsen derfor objektivt sett er grov.

Delkonklusjonen er at Peder objektivt sett har overtrådt strl. § 273, jf. § 272.

5.2 Skyldkravet

Det er som tidligere nevnt ikke tvilsomt at Peder ikke hadde forsett om skadefølgen. Av strl. § 24 følger det at en uforsettlig følge inngår i vurderingen av om et lovbrudd er grovt, dersom lovbyteren har opptrådt "uaktsomt med hensyn til følgen". Dette innebærer at det er tilstrekkelig at Peder har utvist uaktsomhet for så vidt gjelder skadefølgen på Lars.

Uaktsomhetskravet må tolkes i lys av strl. § 23. Av bestemmelsen følgr det at den som handler i "strid med kravet til forsvarlig opptreden på et området" og som ut fra sine "personlige forutsetninger er å bebreide", er uaktsom. Ordlyden gir anvisning på en toleddet vurdering. Det må først oppstilles en norm for hva som kan karakteriseres som forsvarlig handlemåte. Videre må det ses hen til graden av avvik fra denne normen.

Utgangspunkte for vurderingen må være at den må ses fra perspektivet til en alminnelig fornuftig og samvittighetsfull person. Det er ikke holdepunkter for at det bør stilles et strengere krav til Peders rolle som følge av fagkyndighet eller lignende.

Momenter i denne vurderingen er særlig risikoen art, risikoens grad og sosial relevans. Dersom risikoen er irreversibel eller alvorlig, taler dette for at handlingen er mindre forsvarlig. Samtidig må det også ses hen til hvor sannsynlig det er på handlingstidpunktet at skaden vil inntre. Dersom risikoen er forbundet med mer upåregnelige følger, tilsier dette at handlingen er forsvarlig. Det må også ses hen til hvilke konsekvenser det kan ha for den alminnelige handlefrihet dersom handlingen regnes som uforsvarlig, jf. rt. 2013 s. 312 avsnitt 15.

På den ene siden må det å miste synet som følge av en spyttklyse i seg selv anses som en nokså upåregnelig følge, særlig sett i lys av at Peder ikke har noe særlig fagkyndighet på det medisinske området. I seg selv taler dette for at handlingen ikke er uforsvarlig. I tillegg vil det å karakterisere spyttingen som grov kunne ha konsekvenser for den alminnelige handlefrihet, dersom den stemples som uforsvarlig. På den andre siden opplyses det i faktum om at Peder hadde et aktivt munnsår når han spyttet. I seg selv tilsier dette at det må stilles noe større krav til handlemåten hans, da dette innebærer en smitterisiko gjennom spyttoverføring. Han hadde i tillegg kunnskap om såret. At Peder ikke tenkte på dette da han spyttet, kan ikke isolert sett være avgjørende, da vurderingen må foretas i lys av hva en alminnelig fornuftig person ville tenkt. I tillegg fremstår handlingen samlet sett nokså ufornuftig, slik at den sosiale relevans heller ikke vil tale for at det er forsvarlig å spytte noen i ansiktet.

Samlet sett trekker momentene i noe ulik retning. Jeg legger avgjørende vekt på at Peder hadde et aktivt munnsår, at han var klar over det, og at dette må ses i lys av hva en alminnelig aktsom person ville tenkt.

Under tvil er derfor konklusjonen at Peder har vært uaktsom med hensyn til skadefølgen.

Delkonklusjonen er derfor at Peder har utvist tilstrekkelig skyld.

5.3 Straffrihetsgrunner.

Det følger av strl. § 272 annet ledd at § 271 annet ledd gjelder tilsvarende. Dette innebærer at en "kroppskrenkelse" kan gjøres "straffri" dersom den er "gjengjeldt med en kroppskrenkelse eller kroppsskade", jf. bokstav a.

En forutsetning for at bestemmelsen skal komme til anvendelse er at den forutgående handlingen også er rettsstridig. I det følgende er dermed forutsetningen at Lars sin handling er rettsstridig.

Ordlyden "gjengjeldt" tilsier at Lars sin handling må være et svar på Peders kroppskrenkelse. Straffrihet som følge av retorsjon er dermed utelukket dersom fornærmede eksempelvis ved et langt senere tilfelle hadde begått en kroppskrenkelse mot gjerningspersonen. Ordlyden "kan" tilsier at det er opp til rettens skjønn om gjerningspersonen skal gå straffri.

Lars handling ser ut til å gjengjelde Peders kroppskrenkelse. Spørsmålet er dermed om Peder "bør" gå straffri.

Det må foretas en vurdering av om gjengjeldelseshandlingen samlet sett fremstår forholdsmessig. Det er et moment ved vurderingen om fornærmedes handling har karakter av en forsvarshandling. Dette vil tilsi at straffrihet som følge av retorsjon ikke er aktuelt. I vårt tilfelle fremstår imidlertid ikke Lars sin handling som en forsvarshandling. Momentet får dermed ikke vekt i vurderingen. Graden av klander på Peders side har videre betydning.

I det forestående tilfellet er det først og fremst Peder som har foretatt en kroppskrenkelse. Han må dermed sies å være noe å klandre som følge av at han selv ble slått. Det kan nok argumenteres for at også Lars til en viss grad er å klandre, da krangelen oppstår som følge av at han selv hadde tatt seg til rette med Peder sine ting. Klappingen til Lars ser heller ikke ut til å være en uforholdsmessig reaksjon, og det å spytte noen i ansiktet ser samlet sett ut til å være forholdsmessig med å bli klappet til tilbake. Spytingen har imidlertid hatt til følge stor skade.

Samlet sett ser det ikke ut til å være grunnlag for frifinnelse som følge av retorsjon.

5.4 Skylddevne

Faktum opplyser om at Peder har meget beruset som følge av at han hadde drukket alkohol. Han ser imidlertid ut til å uansett ha handlet forsettlig, jf. strl. § 22 bokstav b. Om faktum skal leses slik at han ikke hadde forsett, er det ikke tvilsomt at dette uansett vil kunne fingeres. Peders tilstand er en følge av selvforskyldt rus, og han må klart sies å ville hatt tilstrekkelig forsett edru.

Konklusjonen er at Peder kan straffes for grov kroppskrenkelse.

Lars Holm

1. Underslag av koffert

1.1 Normovertredelse

Etter strl. § 324, jf. bokstav a, straffes den som med "forsett om uberettiget vinning" rettsstridig "tilegner seg en løsøregjenstand" som han "besitter", men som "tilhører en annen".

Ordlyden "tilegner seg" tilsier at gjerningspersonen må utnytte tingen som sin egen. For at det skal foreligge en fullbyrdet underslag, er denne tilegnelsen nødt til å være gjennomført. Lars har tatt med seg kofferten, og må dermed sies å ha "tilegnet seg den". Det er videre ikke tvilsomt at kofferten "tilhører en annen".

Delspørsmålet er om Lars kan sies å "besitte" kofferten når han og Peder spiste lunsj.

En naturlig språklig forståelse tilsier at gjerningspersonen må ha en viss varig og selvstendig rådighet over tingen før han tilegner seg den. At man har løsøregjenstanden i hende, er ikke tilstrekkelig eller nødvendig for at gjerningspersonen skal sies å besitte tingen. At man har i oppdrag å holde vakt over tingen, er heller ikke tilstrekkelig for å kunne sies å "besitte" den, jf. rt. 1992 s. 1463.

I det forestående tilfellet ser ikke Lars ut til å kofferten "i hende" når han og Peder er ute og spiser lunsj. Han ser heller ikke ut til å være betrodd kofferten må noen måte. Det nærmeste Lars kommer til å være i besittelse av kofferten er at han befinner seg i samme rom som den. At Lars er på besøk på kontoret hvor kofferten befinnes seg, ser samlet sett ikke ut til å være tilstrekkelig til at kofferten kan sies å være i hans besittelse.

Delkonklusjonen er at Lars ikke "besittet" kofferten. Den objektive gjerningsbeskrivelsen er dermed ikke opfylt.

1.2 Skyldkravet.

Subsidiært, under forutsetning av at Lars besittet kofferten, er spørsmålet om han utviste tilstrekkelig skyld. Etter bestemmelsen er det krav om forsett. Det er ikke tvilsomt at Lars har forsett for så vidt gjelder de øvrige gjerningselementene. Det oppstilles også et videregående forsettkrav. Lars må ha "forsett om uberettiget vinning".

Ordlyden "forsett om uberettiget vinning" tilsier at det er tilstrekkelig at Lars har forsett om vinningen, og at en er uberettiget. Det stilles således ikke krav til at Lars rent faktisk har oppnådd en uberettiget vinning. Ordlyden "uberettiget" tilsier at gjerningspersonen må være klar over at han ikke har noe berettiget krav på tingen. Det er ikke tvilsomt at dette er tilfelle i vår sak.

Delspørsmålet er om det foreligger forsett om en "vinning".

Ordlyden "vinning" tilsier at det å bruke løsøregjenstanden må knytte seg til en form for økonomisk fordel.

Høyesterett har tidligere uttalt at det er tilstrekkelig at man har forsett om å disponere en gjenstand med verdi, jf. rt. 2012 s. 1669. Det uttales at det generelt er lagt til grunn at "når en

person uberettiget skaffer seg goder med økonomisk verdi til eget bruk, har han vinnings hensikt uavhengig av hva slags personlig motiv han har". I rt. 1968 s. 626 var det å stjele kvinneklær for å oppnå seksuell tilfredsstillelse tilstrekkelig for at gjerningspersonen ble ansett for å ha forsett om en "uberettiget vinning".

På den ene siden kan det nok argumenteres for at det å disponere kofferten i seg selv er en form for vinning. Samtidig ser det ikke ut på faktum som at det er dette forsettet til Lars dekker, da det ikke ser ut til at han har forsett om å utnytte tingen slik at det skapes noen økonomisk verdi.

Delkonklusjonen er at det ikke foreligger noen forsett om "vinning".

Konklusjonen er at Lars heller ikke har utvist tilstrekkelig skyld.

Det er ikke holdepunkter for at det foreligger noen straffrihetsgrunn eller at Lars mangler skyldene.

2. Underslag av dokumenter.

2.1 Normovertredelse

Viser til tolkning av bestemmelsen under punkt 1.1.

Heller ikke her kan Lars sies å være i "besittelse" av dokumentene på da han tilegnet seg kofferten med dokumentene. Drøftelsen blir i det følgende subsidiær.

Det subsidiære delspørsmålet er om dokumentene kan sies å "tilhøre en annen".

Ordlyden tilsier at det må avgrenses mot eierløse gjenstander.

Det er uklart hvem som rent faktisk eier dokumentene, enten det er Peder Ås, eller Sulten AS. Dette kan imidlertid ikke ha betydning, såfremt de ikke kan karakteriseres som eierløse. Lars ser videre ikke ut til å være i faktisk villfarelse om hvem dokumentene tilhører.

Delkonklusjonen er at dokumentene "tilhører en annen".

Delspørsmålet er om Lars har "tilegnet seg" dokumentene, når han i ettertid gir dokumentene tilbake.

Som tidligere nevnt innebærer tilegnelse å utnytte tingen som sin egen. Lars har kopiert, skadet og ødelagt dokumentene, og kan på det grunnlag sies å ha disponert over dem på en slik måte at han utnytter tingen som sin egen. At Lars hadde til hensikt å levere tilbake dokumentene, kan ikke være avgjørende. Det avgjørende må være at han rent faktisk har tilegnet seg dokumentet.

Delkonklusjonen er at Lars har "tilegnet seg" dokumentene.

2.2 Skyldkravet

Viser til tolkning ovenfor. Det er ikke tvilsomt at Lars har forsett om at en potensiell vinning er "uberettiget". Spørsmålet er om Lars kan sies å ha "forsett om [...] vinning" for seg selv eller andre.

Som tidligere nevnt er det å disponere gjenstanden med forsett om at denne kan utnytte eller skape økonomiske verdier. Denne tilsiktede vinningen trenger ikke å korrespondere med et økonomisk tap på eierens hånd, jf. rt. 1975 s. 473. I rt. 1964 s. 155 hadde en gutt puttet en dynamitt i buksa. Høyesterett uttalte at det at han hadde tilegnet seg gjenstander med "formuesverdi i den hensikt å bruke den for egne [...]formål, og dette må være tilstrekkelig til at vinnings hensikt foreligger".

Det er uklart hvorvidt disponeringen av dokumentene i seg selv er egnet til å gi noen økonomisk vinning. Det må imidlertid kunne antas at man kan utnytte dokumentene slik at det skapes noe form for økonomisk verdi ved å eksempelvis kunne ta andre forretningsmessige beslutninger.

Faktum gir opplysninger som gir grunn til å tro at Lars følte seg presset til å foreta handlingen. Dette har ikke betydningen for hvorvidt forsettkravet er oppfylt; han har fremdeles forsett om at Marte og firmaet skal oppnå en uberettiget vinning.

Delkonklusjonen er at Lars hadde "forsett om uberettiget vinning" for andre.

Den subsidiære konklusjonen er at Lars kan straffes for underslag av dokumentene.

3. Underlag av narkotika

3.1 Normovertredelse

Drøftelsen foretas under forutsetning av at Lars er i besittelse av narkotikaen. Det er ikke tvilsomt at Lars har "tilegnet" seg narkotikaen.

Delspørsmålet er om narkotikaen kan sies å "tilhøre en annen". Etter lovens ordlyd ser det ikke ut til å være noe til hinder for at pillene tilhører en annen enn den personen som er offer for underslag. Ordlyden er således vid nok til å også omfatte medisinene, selv om det er Peders søster som rent faktisk eier dem.

I rt. 20098 s. 1531 kom Høyesterett med uttalelser som kan sies å ha noe overføringsverdi. Saken reiste spørsmål om det formuesgodet som ble stjålet, må være lovlig for at det skal kunne anses for å "tilhøre en annen". Høyesterett besvarte spørsmålet benektende, og viste særlig til at "selv om et formuesgode er illegant, er det ikke eierløst". Uttalelsene kan tas til inntekt for at formålet med bestemmelsens ordlyd først og fremst er å avgrense mot eierløse gjenstander.

At Peder ikke er den rettmessige eier av narkotikaen, er dermed ikke til hinder for at vilkåret "tilhører en annen" er oppfylt.

Delkonklusjonen er derfor at narkotikaen "tilhører en annen".

3.2 Straffriende tilbaketreden.

Viser til tolkning av bestemmelsen ovenfor. Drøftelsen er under forutsetning av at lovbruddet ikke ble fullbyrdet. Lars har anført at han har foretatt en straffbefriende tilbaketreden.

Det må dermed tas stilling til om det foreligger et straffbart forsøk, jf. strl. § 16. Det er ikke tvilsomt at Lars har "forsett om å fullbyrde" et underslag. Det er heller ikke tvilsomt at han har "foretatt seg noe som leder direkte mot utføringen".

Etter bestemmelsens annet ledd kan den som "frivillig avstår" fra å fullbyrde lovbruddet" eller "avverger at det blir fullbyrdet", gå straffri. Ordlyden "frivillig" tilsier at tilbaketredenen ikke skjer som følge av påvirkning utenfra, og at gjerningspersonen trer tilbake av egen fri vilje. Lovens ordlyd skiller her mellom såkalt fullendt og ufullendt forsøk. I det forestående tilfellet gjenstår det ikke noe å gjøre for Lars sin del. Det foreligger dermed et fullendt forsøk.

I straffeloven av 1902 var det et vilkår at tilbaketredenen ble gjort før eventuell oppdagelse. Av forarbeidene til strl. av 1902 (SKM 1986 s. 93-94) følger det at dette vilkåret gjaldt for det fullendte forsøk. I det forestående tilfellet har Lars gjort et fullendt forsøk. Det er derfor ikke adgang til straffriende tilbaketreden.

Det er videre ikke tvilsomt at Lars har utvist tilstrekkelig skyld. Det er heller ikke holdepunkter for at han mangler skylddevne.

Konklusjonen er at Lars ikke kan gå straffri som følge av tilbaketreden.

5. Omsubsumering tiltalepost 1 og 2

Av faktum følger det at tingrettsdommer mente det ville være mer passende å dømme Lars for tyveri av koffert med dokumenter.

Etter strprl. § 38 første ledd kan retten ikke gå "utenfor det forhold tiltalen gjelder". Av bestemmelsens annet ledd følger det at retten "ikke er bundet av tiltalen" med hensyn til hvilket straffebud som skal anvendes på "forholdet". Sammenholdt indikerer bestemmelsens ordlyd altså at det er adgang til å omsubsumere handlingen inn under et annet straffebud, såfremt man holder seg innenfor det samme "forhold". Ordlyden "forhold" er vid nok til å både omfatte rettslige og faktiske forhold.

I vårt tilfelle er det ikke tvilsomt at retten ikke vil gå utenfor det faktiske "forhold". Spørsmålet er om en omsubsumering medfører at retten går utenfor tiltalens rettslige forhold.

Etter rettspraksis er det sentrale ved vurderingen om straffebudene har vesentlig annen "rettslig karakter". I vurderingen av om bestemmelsene har ulik rettslig karakter, må det ses hen til om straffebestemmelsene beskytter vesensforskjellige interesser, de grunnleggende trekk ved gjerningsbeskrivelsen og om det er stor forskjell på strafferammene, jf. rt. 2011 s. 172. I tillegg kan det ha betydning om det er tale om å anvende et strengere eller mildere straffebud, jf. HR-2025-601-A.

Begrensningen må særlig ses i lys av anklageprinsippet. Det er i utgangspunktet påtalemyndigheten, og ikke retten, som skal avgjøre hvilke interesser som skal straffeforfølges.

I det forestående tilfellet er det snakk om å omsubsumere fra underslag til tyveri. Begge bestemmelsene beskytter private interesser, og er således slikt sett nokså like interessemessig. I tillegg er strafferammen nokså lik. Bestemmelsene har videre flere ulike elementer i gjerningsbeskrivelsen, særlig med hensyn til hvilket forsett som kreves. Samtidig er særpreget ved underslag det tillitsbrudd som en slik tilegnelse medfører. Dette hensynet gjør seg ikke gjeldende ved tyveri, da dette ikke representerer det samme tillitsbrudd. Jeg legger avgjørende vekt på at bestemmelsens tar sikte på å beskytte vesensforskjellige interesser.

Samlet sett har bestemmelsene ulik rettslig karakter. Konklusjonen er at tingretten ikke kan omsubsumere, jf. strprl. § 38.

5.1 Om Lars har gjort seg skyldig i tyveri

Subsidiært, gitt at omsubsumering er tillatt, er spørsmålet om Lars har gjort seg skyldig i tyveri.

5.1.1 Normovertredelse

Etter strl. § 321 straffes den som "tar" en gjenstand som "tilhører en annen", med "forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning" ved å selge, forbruke "eller på annen måte tilegne seg deg".

Det er ikke tvilsomt at Lars har "tatt" en gjenstand som "tilhører en annen".

5.1.2 Skyldkravet

Ordlyden krever at Lars både har tilegnelsesforsett og vinningsforsett.

Spørsmålet er om Lars har tilstrekkelig tilegnelsesforsett, og vinningsforsett.

For tyveri er det etter ordlyden nok med forsett om å tilegne seg tingen.

Faktum opplyser om at Lars hadde forsett om at dokumentene og kofferten skulle retunernes etter de var blitt ødelagt. Det ser altså ikke ut til at Lars oppfyller kravet til tilegnelsesforsett. Dette innebærer at Lars ikke oppfyller kravet til videregående forsett.

Et aktuelt straffebud på handlingen kan imidlertid være ulovlig bruk, jf. strl. § 343 eller strl. § 351 om skadeverk. Jeg går ikke nærmere inn på dette.

6. Omsubsumering av tiltalens post 3

Det må her også være klart at det er tale om å anvende straffebud med ulik rettslig karakter, og at omsubsumering vil medføre at vi står ovenfor et annet rettslig og faktisk forhold.

6.1 Om Lars har gjort seg skyldig i tyveri av narkotika.

Visert til tolkning av tyveribestemmelsen ovenfor. Lars har "tatt" narkotika som "tilhører en annen". Spørsmålet er om han har tilstrekkelig vinnings og tilegnelsesforsett.

Av faktum følger det at Lars uttrykkelig hadde forsett om å tilegne seg narkotikaen, og utnytte den som eier. Å disponere over narkotikaen er tilstrekkelig vinning, jf. drøftelsen ovenfor.

Lars har dermed gjort seg skyldig i tyveri av narkotika.

6.2 Om Lars har gjort seg skyldig i oppbevaring.

Viser til tolkning av oppbevaringsvilkåret under pkt. 1. Ordlyden "oppbevaring" tilsier at den aktuelle oppbevaringne må være over en viss tid, og at gjerningspersonen må ha en viss rådighet over stoffet.

På den ene siden er det tale om en stor mengde, som vil omfatte flere brukerdoser. I seg selv tilsier dette at Lars har gjort seg skyldig i oppbevaring når han låser pillglasset inne. På den andre siden rakk Lars kun å ha befatning med narkotikaen i noen timer før forholdet ble oppdaget. Dette taler for at terskelen for oppbevaring ikke er nådd.

Konklusjonen er at Lars ikke har gjort seg skyldig i oppbevaring.

Det bemerkes at besittelse av narkotika etter legemiddeloven er et aktuelt straffbart forhold. Jeg går ikke nærmere inn på dette.

7. Grov kroppsskade

Viser til tolkning av strl. § 273 ovenfor. Også her er forsettkravet til hinder for at Lars kan straffes for en skade, da forsettet må dekke skadefølgen. Det er klart at Lars ikke hadde forsett om en slik skade. Det ser heller ikke ut til å foreligge såkalt sløret forsett.

7. Grov kroppskrenkelse

5.1 Normovertredelse

Viser til tolkning av strl. § 271 ovenfor. Det er ikke tvilsomt at Lars har utsatt Peder for "vold" i lovens forstand. For å kunne dømmes for grov kroppsskade må imidlertid handlingen kunne subsumeres under strl. § 272.

Ved avgjørelsen av om krenkelsen er "grov", skal det legges vekt på om den har "hatt til følge" sterk smerte, skade eller død. Det skal videre ses hen til de momenter som listes opp i bestemmelsens bokstav a-c.

Spørsmålet er dermed om overtredelsen samlet sett kan anses som grov.

Peder har som følge av både slaget og beruselsen fått hjerneblødning, som gjorde han permanent lam fra halsen og ned. Det kan derfor ikke være tvilsomt at kroppskrenkelsen har hatt til følge "skade". Skadefølgen må videre sies å være av et så stort omfang, at det ikke kan tillegges vekt at momentene i bokstav a-c ikke gjør seg særlig gjeldende.

Konklusjonen er at overtredelsen samlet sett objektivt er grov.

5.2 Skyldkravet

Som tidligere nevnt, er det tilstrekkelig med uaktsomhet med henhold til følgen. Vurderingen må foretas med utgangspunkt i hva en alminnelig fornuftig person ville tenkt i tilsvarende situasjon.

Momentene nevnt under punkt 5.2 ovenfor gjør seg gjelde også i vurderingen av om Lars var uaktsom med hensyn til følgen.

På den ene siden er et klapp alene lite egnet til å medføre stor skade. I tillegg fremstår det å få så store skadefølger som det Peder har fått, som en nokså upåregnelig følge av å bli klappet til. Situasjonen må imidlertid ses i lys av at Peder var beruset, noe som stiller ytterligere krav til hva som vil utgjøre forsvarlig opptreden for Lars sin del. På faktum virker det klart som at Lars var klar over at Peder var beruset. Dette tilsier at det må stilles et strengere aktsomhetskrav overfor Lars. Ved å klappe til Peder må han derfor karakteriseres som uaktsom med hensyn til følgen.

5.3 Straffrihetsgrunner

Lars anfører at slaget var et "rettmessig svar" på Peders forutgående raserianfall. Anførselen må forstås som en henvisning til straffrihet som følge av provokasjon.

Etter strl. § 271 kan en kroppskrenkelse gjøres straffri dersom den "gjengjelder" en forutgående "kroppskrenkelse[...]" eller særlig provoserende ytring". I det forestående tilfellet er både kroppskrenkelse og særlig provoserende ytring aktuelle alternativer for straffrihet.

Etter lovens ordlyd må det være et sammenheng mellom provokasjonen og gjengjeldelseshandlingen. Dette kan ikke være særlig tvilsomt at er tilfellet i vår sak.

Det er ikke tvilsomt at handlingen gjengjelder en kroppskrenkelse, jf. drøftelsen ovenfor. Det kan heller ikke være tvilsomt at det er tale om en "særlig provoserende ytring" fra Peder. Grunnvilkårene er følgelig oppfylt.

Som tidligere nevnt beror det på rettens skjønn hvorvidt en skal frifinnes som følge av provokasjon, jf. "kan". I HR-2019-642-U uttaler Høyesterett at svaret beror på en avveining av grovheten av kroppskrenkelsen opp mot karakteren av den provokasjonen som utløse den straffbare handlingen, jf. avsnitt 19.

I det forestående tilfellet har Peder utøvet en kroppskrenkelse mot Lars, som i seg selv må anses som nokså krenkende. I tillegg til dette har han kommet med ytringer som må anses som nokså provoserende. Samtidig har Lars sin kroppskrenkelse medført svært store skader på Peder. At følgene for Lars ble svært alvorlige, kan ikke være avgjørende. Grovheten må dermed sies å være så stor, at den vanskelig kan rettferdiggjøres som følge av Peders tidligere opptreden.

Konklusjonen er at Lars ikke går straffri som følge av provokasjon.

Oppgaven reiser ikke anførsler vedrørende Martes forhold. Det bemerkes imidlertid at hun har oppfordret Lars om å begå straffbare forhold, for så vidt gjelder tyveriet og underslag av dokumentene. Hun må dermed klart sies å ha psykisk medvirket til overtredelsen, jf. strl. § 16.